

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ
ГР. БЛАГОЕВГРАД

Благоевград: 2700, ул. "Братя Миладинови" № 2
www.rzibl.org

тел.: 073/888701; факс :073/58-20-50
e-mail: rzibl@rzibl.org

ГОДИШЕН ДОКЛАД

с анализ на резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращите електромагнитни лъчения като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизиращи лъчения за 2020 г.

Нейонизиращите лъчения са част от електромагнитния спектър, като това са: ултравиолетови и инфрачервени лъчи, радиочестотни и микровълнови полета, свръхнискочестотни, статични (постоянни) електрически и магнитни полета.

Електромагнитните полета / ЕМП / се разделят на постоянни електрически и нискочестотни магнитни полета, където най - чести източници са електропроводите, битовите електрически уреди и компютрите. При високочестотните (радиочестотни) полета, основни източници са: радарите, радио и телевизионните кули. Радиочестотните полета имат множество приложения и при модерните комуникации / най - разпространени източници са мобилните телефони и техните базови станции /. Медицинските скенери, радарните системи и микровълновите печки също използват радиочестотни полета.

Общото между тях е, че всички излъчват електромагнитни полета. Източниците на ЕМП излъчват в различни честотни диапазони и с различна мощност. Например радио- и телевизионните предаватели излъчват на по-ниски честоти при по - големи мощности от източниците, използвани в мобилната комуникация.

Съгласно параграф 1 т. 12, буква „е” от допълнителните разпоредби на Закона за здравето / ДВ бр. 70/ 2004г /, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактор на жизнената среда и подлежат на контрол. На основание параграф 1 т. 9, буква „ф” от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и подлежат на държавен здравен контрол. Контролът се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредба № 36 от 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол (обн., ДВ, бр. 63 от 2009 г., изм. и доп., бр. 38 от 2011 г.).

На основание чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето, регионалните здравни инспекции **създават и поддържат публичен регистър** на обектите с обществено предназначение, а съгласно чл. 26 от Наредба № 36 от 2009 г., в регионалните здравни инспекции се **създават, поддържат и съхраняват досиета** на обектите с обществено предназначение.

Българското законодателство установява два етапа на контрол върху ЕМП. Първият се отнася до изчисляване на хигиенно-защитните зони около излъчващите съоръжения, а вторият се отнася до проверка на хигиенно-защитната зона чрез измерване на стойностите на ЕМП с прилагане на стандартни методи.

За контрол на ЕМП са създадени норми за защита на населението от вредното им въздействие в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, регламентирани в Наредба № 9/ 1991г. / ДВ. бр. 35 от 03.05.1991 г. на МЗ и МОСВ /.

1. Регистрирани обекти, източници на електромагнитни лъчения / ЕМЛ / в регистъра на обекти с обществено предназначение на територията на област Благоевград по общини :

В таблица 1 са представени обектите, източници на нейонизиращи лъчения по общини:

Таблица 1

Година	2011 – 2019 г.						2020 г.						Общо
	А1	Т	Б	Н	М	Б	А1	Т	Б	Н	М	Б	
Община	Б	Е	Т	У	А	У	Б	Е	Т	Н	А	У	
	Ъ	Л	К	Р	К	Л	Ъ	Л	К	У	К	Л	
	Л	Н	Е	Т	С	С	Л	Н	Е	С	С	С	
	Г	О	А	Д	Т	А	Г	О	А	Т	А	Т	
	Р	Р	Д	И	Е	Т	Р	Р	Д	И	Е	Т	
	И	Б	Д	Ж	К	О	И	Б	Д	Ж	К	О	
	Я	Л	Ж	И	О	М	Я	Л	Ж	И	О	М	
	Е	Г	Т	Ъ	Л	О	Е	Г	Т	Ъ	Л	О	
	А	А	Р	Е	О	О	А	А	Р	Е	О	О	
	Д	Р	И	А	Д	Д	Д	Р	И	А	Д	Д	
		Е	А	Д				Е	А	Д			
		А	Д					А	Д				
Благоев град	17	19	11	0	4	6	1	0	0	0	0	0	58
Петрич	9	10	12	0	0	2	3	0	0	0	0	0	36
Сандански	12	12	11	1	0	2	1	0	0	0	0	0	39
Кресна	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Струмяни	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Гоце Делчев	7	9	7	1	0	2	1	1	0	0	0	0	28
Сатовча	4	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Белица	3	3	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11
Якоруда	5	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15
Банско	11	13	6	0	4	0	0	0	0	0	0	0	34
Хаджи димово	3	5	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Разлог	8	7	5	0	0	2	1	0	0	0	0	0	23

Гърмен	4	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13
Симитли	2	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14

Общият брой обекти, източници на нейонизиращи лъчения, регистрирани на територията на област Благоевград, е 307 бр. Най-голям е броят обекти, източници на нейонизиращи лъчения, регистрирани на територията на община Благоевград – 58 бр. Следват общините Сандански и Петрич по брой на регистрирани обекти – съответно 39 бр. и 36 бр. Най-малко базови станции са разположени на територията на общините Кресна и Струмяни.

2. Разпределение на обектите, източници на ЕМЛ според собственика :

Съгласно действащото законодателство РЗИ – Благоевград вписва в публичен регистър обектите, източници на нейонизиращи лъчения, на територията на областта, като разпределението им според собственика е посочено в таблица 2.

Таблица 2

	Разпределение на обектите, източници на ЕМП според собственика:						О Б Щ О
	<i>AI България ЕАД</i>	<i>Цетин България ЕАД</i>	<i>БТК ЕАД</i>	<i>НУРТС Диджи тъл ЕАД</i>	<i>Макс Телеком ООД</i>	<i>Булсат ком ЕАД</i>	
Регистрирани обекти, източници на нейонизиращи лъчения в регистъра на обектите с обществено предназначение на територията на област Благоевград (2011-2019 г.)	87	107	79	4	8	14	299
Регистрирани обекти през 2020 г.	7	1	0	0	0	0	8
Общо:	94	108	79	4	8	14	307

Забележка: Представените данни са за период до 15.12.2020г

3. Цел на мониторинга :

- Представяне на актуални данни за състоянието на ЕМП;
- Определяне на риска от ЕМП, включващо:
 - Идентифициране на опасностите от облъчване с ЕМП;
 - Фиксиране на потенциалните здравни последици от тези опасности (оценка на риска);
 - Въвеждане на правила и препоръки за опазване здравето на населението (управление на риска).

4. Обекти, подлежащи на мониторинг :

РЗИ – Благоевград извършва мониторинг от 2015 г. на всички обекти: източници на ЕМП, разположени в близост до сградите и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения и на 10 % от всички останали обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) на територията на област Благоевград.

5. Обекти с извършен мониторинг. Данни от проведени измервания :

През 2020 г. РЗИ – Благоевград извърши мониторинг на 8 бр. обекти, източници на ЕМП, разположени в близост до сградите и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения на територията на област Благоевград и 31 бр. обекти, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, източници на нейонизиращи лъчения, като са избрани обекти, излъчващи на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси), както следва :

5.1. Мониторинг на обекти на територията на всички детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източници на нейонизиращи лъчения в границите на хигиенно-защитните им зони :

Таблица 3

№	Точки за измерване на територията на детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източника на ЕМП. Протокол от контрол на ЕМП	Обект на контрол, източник на ЕМП
1.	Детска ясла ДДЯ № 10 “Макове“ – дневна на ет. 2 и двор с детски площадки, гр. Благоевград; Протокол № 13/ 11.09.2020 г.	БС ВЛГ № 006 на “Булсатком” ЕАД гр. Благоевград, ул. “Хайдукови” № 66, сграда с идентификатор 04279.606.252.1
2.	Детска градина ЦДГ № 4 “Радост“ - двор, гр.	БС ВЛГ № 0085.А001 “Шар Планина“
3.	Гоце Делчев. Протокол № 22/ 14.10.2020 г.	на “А1 България ” ЕАД

		БС № 2232 на “Цетин България“ ЕАД, гр. Гоце Делчев, ул. “Шар Планина“ № 4, вх. А, УПИ VIII, кв. 25
4.	Спортна зала “Скаптопара“ и спортна детска площадка /игрище /, гр. Благоевград, Протокол № 03/ 14.08.2020 г.	БС BLG № 0245.A000 “Октомври“ на “А1 България“ ЕАД гр. Благоевград, ж.к. “Запад“, бл. 36, сграда с идентификатор 04279.609.24.3
5.	Училище ПГМСС “Пейо Яворов“ – двор , гр. Гоце Делчев. Протокол № 21/ 14.10.2020 г.	БС BLG № 0013 “Бяло Море“ на “А1 България“ ЕАД гр. Гоце Делчев, ул. “Симеон Радев” № 15, ПИ 17395.501.2483
6.	Детска градина ОДЗ № 4 “Първи юни“ – двор , гр. Благоевград. Протокол № 07/ 14.08.2020 г.	БС BLG № 008 “Струмско“ на “Булсатком“ ЕАД гр. Благоевград, ж.к.“ Струмско“, ул. “Броди” бл. № 28, вх. А, сграда с идентификатор 04279.629.114.7
7.	Централна градска градина с детска площадка – гр. Благоевград. Протокол № 14/ 11.09.2020 г.	БС № 2358 на “Цетин България“ ЕАД гр. Благоевград, ул. “Арсений Костенцев“ № 29, сграда с идентификатор 04279.613.348.1
8.	Училище ПЛГ “Никола Вапцаров“ – двор, гр. Банско. Протокол № 27/ 20.10.2020 г.	БС № 2239 на “Цетин България“ ЕАД гр. Банско, ул. “България“ № 31, сграда с идентификатор 02676.501.351.17

Резултатите от извършения мониторинг на описаните обекти, източници на ЕМП, са посочени в Приложение № 1 към доклада .

5.2. Мониторинг на обекти, източници на нейонизиращи лъчения, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) :

Таблица 4

№	Точки за измерване. Протокол от контрол на ЕМП	Обект на контрол, източник на ЕМП
1.	Населена околност; Протокол № 02/ 14.08.2020 г.	БС BLG № 0139 на “А1 България” ЕАД гр. Благоевград, ул.”Асен Христов“ № 16, УПИ IV, пл. № 1294, кв. 90, 5-ти микрорайон., сграда с идентификатор 04279.604.116
2.	Населена околност;	БС № 2588 на “Цетин България“ ЕАД,
3.	Протокол № 04/ 14.08.2020 г.	БС BLG № 0308 на “А1 България” ЕАД

.		гр. Благоевград, ул. "Шар планина" № 43, сграда с идентификатор 04279.602.40.3
4.	Населена околност; Протокол № 05/ 14.08.2020 г.	БС № 2022 на "Цетин България" ЕАД гр. Благоевград, ж.к. "Струмско", ул. "Броди" бл. № 14, сграда с идентификатор 04279.629.6.11
5.	Населена околност; Протокол № 06/ 14.08.2020 г.	ППС SO № 1548 на "БТК" ЕАД гр. Благоевград, ж.к. "Струмско", ул. "Броди" бл. № 40, вх. А
6.	Населена околност; Протокол № 08/ 14.08.2020 г.	БС BLG № 0010 на "А1 България" ЕАД, гр. Белица, кв. 49, Туристически дом
7.	Населена околност; Протокол № 09/ 14.08.2020 г.	ППС SO № 1705 на "БТК" ЕАД гр. Белица, ул. "Георги Андрейчин" № 12
8.	Населена околност; Протокол № 10/ 14.08.2020 г	БС BLG № 116 "Разлог Телемах" на "Булсатком" ЕАД гр. Разлог, ул. "Христо Ботев" № 23, вх. Б, сграда с идентификатор 61813.759.74.1
9.	Населена околност; Протокол № 11/ 14.08.2020 г	БС BLG № 117 "Разлог Каназиреви" на "Булсатком" ЕАД гр. Разлог, ж.к. "КЦХ" бл. № 2, сграда с идентификатор 61813.760.100.3
10.	Населена околност; Протокол № 12/ 14.08.2020 г	БС BLG № 0332.A000 "А1 ауто" на "А1 България" ЕАД гр. Разлог, ул. "Капитан Телемах Илиев", сграда с идентификатор 61813.750.147.1
11.	Населена околност; Протокол № 15/ 11.09.2020 г.	БС BLG № 131 "Гоце Делчев Дунав" на "Булсатком" ЕАД гр. Гоце Делчев, ж.к. "Дунав", бл. № 15, сграда с идентификатор 17395.501.3181.1
12.	Населена околност; Протокол № 16/ 11.09.2020 г.	БС № 2294 на "Цетин България" ЕАД, гр. Гоце Делчев, ж.к. "Дунав", бл. № 25, вх. А, сграда с идентификатор 17395.501.3182.5
13.	Населена околност; Протокол № 17/ 11.09.2020 г.	ППС SO № 1655 на "БТК" ЕАД гр. Гоце Делчев, ж.к. "Дунав", бл. № 25, сграда с идентификатор 17395.501.3182.18

14.	Населена околност Протокол № 18/ 11.09.2020 г.	БС BLG № 0057 “Мусомища“ на “А1 България” ЕАД с. Мусомища, парцел 1, кв. 66, общ. Гоце Делчев
15.	Населена околност Протокол № 19/ 11.09.2020 г.	БС № 2252 на “Цетин България” ЕАД гр. Хаджидимово, ул. “Елин Пелин“ № 4, УПИ Х - 551, кв. 44
16.	Населена околност Протокол № 20/ 11.09.2020 г.	БС № 2578 на “Цетин България” ЕАД с. Абланица, ул. “36“ № 24, ПИ № 595, общ. Хаджидимово
17.	Населена околност Протокол № 23/ 14.10.2020 г.	ППС SO № 1660 на “БТК“ ЕАД гр. Петрич, ж.к. “Изток“, бл. № 4
18.	Населена околност Протокол № 24/ 14.10.2020 г.	БС BLG № 0104 “Водомера“ на “А1 България” ЕАД гр. Петрич, ул. “Места“ № 22, УПИ XVII, кв. 7
19.	Населена околност Протокол № 25/ 14.10.2020 г.	БС BLG № 0068.A003 “Петрич“ на “А1 България” ЕАД гр. Петрич, ул. “Цар Борис III“, сграда с идентификатор 56126.602.2431.1
20.	Населена околност Протокол № 26/ 14.10.2020 г.	БС № 2026 на “Цетин България“ ЕАД гр. Петрич, ж.к. “Самуил“, бл. № 2, сграда с идентификатор 56126.600.513.12
21.	Населена околност Протокол № 28/ 20.10.2020 г.	БС № 2354 на “Цетин България“ ЕАД, гр. Банско, ул. “Пирин“, № 60, сграда с идентификатор 02676.501.2081.2
22.	Населена околност Протокол № 29/ 20.10.2020 г.	БС № 2214 на “Цетин България“ ЕАД, гр. Банско, ул. “Стефан Караджа“, № 82, сграда с идентификатор 02676.501.3861.1
23.	Населена околност Протокол № 30/ 20.10.2020 г.	БС № 2612 на “Цетин България” ЕАД гр. Благоевград, ж.к. “Ален мак“, бл. № 2, сграда с идентификатор 04279.625.111.8
24.	Населена околност Протокол № 31/ 21.09.2020 г.	БС BLG № 0102 “Хебросбанк“ на “А1 България” ЕАД гр. Благоевград, пл. “Македония“ № 1, сграда с идентификатор 04279.613.155.1
25.	Населена околност Протокол № 32/ 21.10.2020 г.	БС BLG № 0041.A001 “Катунци“ на “А1 България” ЕАД

		с. Катунци, УПИ I, кв. 50, имот № 343, общ. Сандански
26.	Населена околност Протокол № 33/ 21.10.2020 г.	БС № 2236 на “Цетин България“ ЕАД с. Поленица, ул. “Димитър Благоев“, № 18, общ. Сандански
27.	Населена околност Протокол № 34/ 21.10.2020 г.	БС № 2071 на “Цетин България“ ЕАД, гр. Сандански, ж.к. “Спартак“, бл. № 22 сграда с идентификатор 65334.302.6018.2
28.	Населена околност Протокол № 35/ 21.10.2020 г.	БС № 2342 на “Цетин България“ ЕАД гр. Сандански, ул. “Никола Вапцаров“, № 45, бл. № 1 сграда с идентификатор 65334.300.128.1
29.	Населена околност Протокол № 36/ 21.10.2020 г.	ППС SO № 1701 на “БТК“ ЕАД с. Микрево, Търговски център, общ. Струмляни
30. 31.	Населена околност Протокол № 37/ 21.10.2020 г.	БС № 2038 на “Цетин България“ ЕАД БС BLG № 0094 “Струмляни“ на “А1 България“ ЕАД с. Струмляни, УПИ I, кв. 23А, хотел “Карелия“

Резултатите от извършения мониторинг на описаните обекти, източници на ЕМП, са посочени в Приложение № 2 към доклада .

Данните от **Приложение 1 и Приложение 2** показват, че измерените стойности на плътността на мощност в мерна единица S ($\mu\text{W}/\text{cm}^2$) в избраните контролни точки **не надвишават** пределно-допустимото ниво за населени територии от **$10 \mu\text{W}/\text{cm}^2$** (микроват на квадратен сантиметър).

6. Технически средства, с които са проведени измерванията :

При контрола е използвано следното оборудване:
Преносим уред за измерване на ЕМП Narda Broadband Field Meter NBM – 550 на фирма “Narda Safety Test Solutions”

- Работна честотна лента – от 100 kHz до 6 GHz
- Неопределеност – $\pm 15\%$
- Чувствителност – $0,1 \mu\text{W}/\text{cm}^2$
- Антена – изотропна

7. Брой на извършените проверки по сигнали и резултатите от тях:

През 2020 г. в РЗИ – Благоевград е постъпил един сигнал с вх. № 96-00-19/ 11.02.2020 г. Извършена е проверка на място по сигнал на физическо лице, живеещо в с. Мосомище, ул. “Клокотница“ № 10, общ. Гоце Делчев. Жалбата е относно ППС SO

№ 1675_А на “БТК“ ЕАД, монтирана на кула с височина 30 м в поземлен имот № 030016, ЕКАТТЕ 49432, м. “Кулата“, с. Мосомище, общ. Гоце Делчев. ППС SO № 1675_А е вписана в публичния регистър на обектите с обществено предназначение на РЗИ-Благоевград под регистрационен № 0146004772/ 08.09.2011 г. ППС SO № 1675_А е монтирана на кула с височина 30 м, на разстояние около 150 м. над къщата на ул. “Клокотница“ № 10 Извършено е измерване на плътността на мощност в мерна единица S ($\mu\text{W}/\text{cm}^2$) в избрани контролни точки в жилището – в дневна стая на 1-ви етаж и на тераса на 2-ри етаж, които попадат по посока на излъчване на източника на ЕМП. Издаден е протокол от контрол на ЕМП № 01/ 21.02.2020 г. Резултатите от измерването не противоречат на изискванията на Наредба № 9/ 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно-допустими нива на ЕМП в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти – ДВ бр.35/ 1991 г., изм. ДВ бр.8/ 2002 г.

8. Изводи и заключения.

Съгласно представените резултати от измервания на ЕМП в населените територии на област Благоевград няма констатирани случаи на несъответствия с Наредба № 9 /1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти. Измерените стойности отговарят на приетите в българското законодателство хигиенни норми.

Данните от мониторинга за 2020 г. са въведени в информационната система за източниците на ЕМП и са изпратени на НЦОЗА за публикуване.

След извършен сравнителен анализ за периода 2015 г.- 2020 г. се установява трайна тенденция за спазване изискванията на Наредба № 9 /1991 г. /ДВ бр. 35/ 03.05.1991 г./ на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти.

Заключение: Съотнесени към националните хигиенни норми и препоръките на ЕС, СЗО и Международната комисия за защита от нейонизиращи лъчения /ICNIRP/, измерените стойности показват, че не се констатира здравен риск от облъчване на населението с ЕМП, излъчвани от антените на базовите станции за мобилна комуникация на територията на област Благоевград. В случай на установени нарушения, както по света, така и в България, се препоръчва поставяне на заграждения и предупредителни табели с цел ограничаване достъпа на населението до местата с превишени хигиенни норми.

9. Лице, изготвило доклада, подпис и контакти за връзка :

Инж. Смилена Николова, главен инспектор в отдел “ДЗК“, дирекция “ОЗ“ при РЗИ – Благоевград, тел.: 0882 669314.

10. Приложения :

- **Приложение № 1** - Резултати от извършения мониторинг на обектите, източници на нейонизиращи лъчения, на територията на всички детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източниците в границите на хигиенно-защитните им зони.

- **Приложение № 2** - Резултати от извършения мониторинг на обектите, източници на нейонизиращи лъчения, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради .